

РОЗДІЛ 2 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ЗА ПРЕДМЕТНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ)

УДК 378.147:81'243:004:378.015.3:005.32

DOI <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2026-13-13>

ORCID ID: 0000-0002-2903-4189

ORCID ID: 0000-0002-0653-7453

Ананьян Е. Л.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мовної професійної підготовки

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Нікітіна Н. П.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри мовної професійної підготовки

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПРЕДМЕТНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

DIGITAL TOOLS AS A MEANS OF SUPPORTING THE MOTIVATION OF PRE-SERVICE SUBJECT TEACHERS TO LEARN A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES

У статті актуалізовано проблему підтримки мотивації здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах цифрової трансформації освітнього середовища. Обґрунтовано, що цифрові інструменти в сучасній іншомовній підготовці доцільно розглядати не лише як засоби оптимізації освітнього процесу, а як чинники, що здатні впливати на структуру мотивації, характер навчальної активності та позицію здобувача освіти як суб'єкта навчання. Методологічну основу дослідження становлять положення теорій мотивації навчальної діяльності, самодетермінації, соціально-когнітивного підходу, а також сучасні концепції цифровізації освіти та технологічно опосередкованого навчання. У процесі дослідження використано методи аналізу, систематизації та узагальнення наукових джерел, а також узагальнення практичного досвіду використання цифрових технологій у процесі іншомовної підготовки. У статті визначено основні механізми мотиваційного впливу цифрових інструментів, серед яких: забезпечення автономності навчання, персоналізація освітньої траєкторії, оперативний зворотний зв'язок, інтерактивність освітнього середовища, гейміфікація та створення умов для автентичної іншомовної комунікації. Розкрито особливості впливу цифрових засобів на трансформацію мотиваційної структури здобувача освіти – від зовнішньо зумовленої та ситуативної мотивації до більш стійкої, саморегульованої й професійно орієнтованої. Науковий внесок дослідження полягає в обґрунтуванні концепції мотиваційної цифрової екосистеми іншомовної підготовки майбутніх учителів-предметників та розробленні її структурно-функціональної моделі. Запропонована модель розглядає цифрове освітнє середовище як інтегровану систему взаємопов'язаних компонентів, у якій операційно-організаційний, когнітивно-інтерактивний та соціально-комунікативний рівні забезпечують реалізацію відповідних мотиваційних функцій.

Ключові слова: цифрові інструменти; цифрове освітнє середовище; мотивація навчальної діяльності; мотиваційна цифрова екосистема; іншомовна підготовка; іноземна мова за професійним спрямуванням; здобувачі педагогічної освіти; майбутні вчителі-предметники; персоналізація навчання; саморегуляція; цифровізація освіти.

The article addresses the problem of supporting the motivation of pre-service subject teachers to learn a foreign language for professional purposes in the context of the digital transformation of the educational environment. It is substantiated that digital tools in contemporary foreign language education should be considered

not only as means of optimizing the educational process but also as factors capable of influencing the structure of motivation, the nature of learning activity, and the position of the learner as an active subject of education. The methodological framework of the study is based on the principles of theories of learning motivation, self-determination theory, the social cognitive approach, as well as contemporary concepts of educational digitalization and technology-enhanced learning. The research employed methods of analysis, systematization, and generalization of scientific sources, as well as the synthesis of practical experience in the use of digital technologies in foreign language education. The article identifies the main mechanisms of the motivational influence of digital tools, including the enhancement of learner autonomy, personalization of the learning trajectory, immediate feedback, interactivity of the educational environment, gamification, and the creation of conditions for authentic foreign language communication. The study reveals the specific features of the influence of digital tools on the transformation of learners' motivational structure – from externally determined and situational motivation to more stable, self-regulated, and professionally oriented motivation. The scientific contribution of the research lies in substantiating the concept of a motivational digital ecosystem of foreign language education for future subject teachers and developing its structural-functional model. The proposed model views the digital educational environment as an integrated system of interconnected components, in which the operational-organizational, cognitive-interactive, and socio-communicative levels ensure the implementation of corresponding motivational functions.

Key words: digital tools; digital educational environment; learning motivation; motivational digital ecosystem; foreign language education; foreign language for professional purposes; pre-service teachers; future subject teachers; personalized learning; self-regulation; educational digitalization.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи вищої педагогічної освіти характеризується процесами цифровізації, які суттєво впливають на зміст, форми та методи організації освітнього процесу. Упровадження цифрових технологій у діяльність закладів вищої освіти сприяє модернізації освітнього середовища, розширенню можливостей доступу до навчальних ресурсів, урізноманітненню форм взаємодії між суб'єктами освітнього процесу та підвищенню рівня його гнучкості й адаптивності. Водночас цифрова трансформація освіти актуалізує необхідність пошуку ефективних педагогічних механізмів, спрямованих на забезпечення активної участі здобувачів педагогічної освіти в навчальній діяльності, розвиток їхньої самостійності та підтримку стійкої навчальної мотивації.

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема формування та підтримки мотивації здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Мотивація розглядається як один із ключових чинників ефективності навчальної діяльності, що визначає рівень пізнавальної активності, спрямованість навчальних зусиль, наполегливість у досягненні освітніх цілей та результативність оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю. З огляду на це важливого значення набуває вивчення потенціалу цифрових інструментів як засобу підтримки та розвитку мотивації майбутніх учителів у процесі професійної іншомовної підготовки.

Підкреслимо, що, незважаючи на широке впровадження цифрових технологій в освітній процес, недостатньо дослідженими залишаються

не лише можливості використання окремих цифрових інструментів, а насамперед педагогічні механізми їхнього мотиваційного впливу на здобувачів педагогічної освіти під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Отже, подальшого наукового осмислення потребують механізми використання цифрових інструментів для створення мотиваційно насиченого освітнього середовища, здатного забезпечити активну навчальну діяльність майбутніх учителів та підвищити ефективність професійної іншомовної підготовки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема мотивації навчальної діяльності традиційно належить до ключових у психолого-педагогічних дослідженнях і розглядається як багатовимірне явище, що інтегрує когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти навчальної активності. У працях В. Горбунової, В. Климчука, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна та інших дослідників мотивація розглядається як важливий регулятор діяльності особистості, що визначає її спрямованість, активність, цілеспрямованість та ставлення до навчальної діяльності [1; 8; 2]. Науковці акцентують увагу на взаємозв'язку мотиваційної сфери з потребами особистості, внутрішніми спонуканнями, ціннісними орієнтаціями та формуванням активної позиції суб'єкта навчання.

У сучасній науковій літературі такі науковці, як А. Бандура, Б. Вайнер, Е. Десі, Р. Раян, Б. Циммерман, Д. Шунк, інтерпретують мотивацію як системоутворювальний чинник успішності навчання, що визначає рівень залученості здобувача освіти, його наполегливість та здатність до регуляції й організації власної навчальної

діяльності [5; 13; 6; 14; 10]. Зокрема, відповідно до теорії самодетермінації Е. Десі та Р. Раяна, внутрішня мотивація формується за умови задоволення базових психологічних потреб особистості в автономії, компетентності та соціальній взаємодії [6].

Аналіз наукової літератури засвідчив, що значний внесок у розроблення теоретичних засад мотивації в контексті вивчення іноземних мов здійснили дослідники Р. Гарднер і В. Ламберт, які в межах соціально-психологічної моделі вивчення іноземної мови обґрунтували роль інтегративної та інструментальної орієнтацій. На їхню думку, інтегративна орієнтація полягає в прагненні інтегруватися в мовну спільноту, тоді як інструментальна орієнтація пов'язана із прагматичними цілями оволодіння мовою, такими як професійне зростання або освітні досягнення [4].

Подальший розвиток цієї проблематики представлено у працях британського лінгвіста З. Дернеї, який запропонував динамічний підхід до вивчення мотивації, розглядаючи її як процес, що змінюється в часі та залежить від навчального контексту. У праці «Conceptualizing Motivation in Foreign-Language Learning» дослідник обґрунтовує багатокомпонентну структуру мотивації, до складу якої входять інструментальна та інтегративна підсистеми мотивації, потреба в досягненні (Need for Achievement) і атрибуція попередніх невдач (Attributions about Past Failures) [7, с. 68–69]. Потреба в досягненні розуміється як внутрішнє прагнення досягати успіху в навчальній діяльності, що проявляється у прагненні студента до високих результатів, академічних досягнень і самореалізації: «Я хочу добре вивчити мову»; «Я хочу отримувати високі результати»; «Я хочу бути успішним у навчанні» тощо. Атрибуція успіху/невдачі полягає у способах пояснення студентом причин власних успіхів або невдач у навчальній діяльності. Так, наприклад, «Я отримав погану оцінку, бо я не здібний» (негативна атрибуція) або «Я отримав погану оцінку, бо мало підготувався» (конструктивна атрибуція). Важливим є, як людина пояснює свої успіхи і невдачі, тому що саме характер атрибуції впливає на подальшу навчальну активність та мотиваційну поведінку студента.

Підкреслимо, що у сучасних умовах цифровізації освітнього середовища все більшої актуальності набуває питання впливу технологічних засобів навчання на мотиваційний потенціал освітньої діяльності здобувачів освіти. Водночас, незважаючи на значний обсяг наукових

напрацювань у сфері мотивації навчальної діяльності та використання цифрових технологій у мовній освіті, питання визначення механізмів мотиваційного впливу цифрових інструментів на здобувачів педагогічної освіти у процесі вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням залишається недостатньо теоретично й методично опрацьованим. Потребують подальшого наукового узагальнення механізми підтримки мотивації за допомогою цифрових засобів у процесі вивчення іноземної мови та педагогічні умови їх ефективного використання у підготовці майбутніх учителів у закладах вищої освіти.

Метою статті є концептуалізація ролі цифрових інструментів у формуванні та трансформації мотивації здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, а також обґрунтування функціонування мотиваційної цифрової екосистеми іншомовної підготовки та узагальнення практичного досвіду використання цифрових інструментів в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах статті акцентуємо увагу на тому, що розгляд цифрових інструментів у контексті професійної іншомовної підготовки доцільно здійснювати не лише як аналіз окремих технологічних ресурсів, а насамперед через визначення механізмів їхнього впливу на мотиваційну сферу здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей. У цьому аспекті важливим є з'ясування педагогічних механізмів, завдяки яким використання цифрових засобів сприяє підтримці інтересу до навчання, активізації пізнавальної діяльності та формуванню стійкої мотивації до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Аналіз наукових джерел З. Дернеї, Е. Десі, Р. Раяна, Х. Райндерса, Г. Стоквелла, Т. Ушіоди та узагальнення практичного досвіду дають підстави виокремити кілька взаємопов'язаних механізмів мотиваційного впливу цифрових інструментів [7; 6; 9; 11; 12]. До них належать забезпечення автономності навчання, персоналізація освітньої діяльності, оперативний зворотний зв'язок, інтерактивність освітнього середовища та створення умов для відстеження індивідуального прогресу. Саме сукупність зазначених чинників визначає мотиваційний потенціал цифрових технологій у процесі професійної іншомовної підготовки майбутніх учителів.

Водночас важливим є зміщення дослідницького акценту від переліку цифрових інструментів до аналізу трансформації мотиваційної структури

здобувача освіти під їхнім впливом. У цифровому освітньому середовищі відбувається поступовий перехід від зовнішньо зумовленої мотивації до саморегульованої, від суто навчально-академічної до професійно орієнтованої, а також від ситуативної навчальної активності до більш стійкої та довготривалої мотиваційної спрямованості.

Переходячи до розгляду механізмів мотиваційного впливу цифрових інструментів, зазначених вище, підкреслимо, що *забезпечення автономності навчання* є найважливішим. Цифрове освітнє середовище надає здобувачам педагогічної освіти предметних спеціальностей можливість самостійно планувати навчальну діяльність, визначати темп опрацювання матеріалу та здійснювати контроль власних результатів. Реалізації цього механізму сприяє LMS (Learning Management System), клас систем управління навчанням, призначених для створення, організації, супроводу та оцінювання освітнього процесу. До LMS належать, зокрема, Moodle, Google Classroom, Canvas, Blackboard Learn, Schoology тощо. Здобувачі освіти отримують цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, завдань і критеріїв оцінювання. Наявність структурованого контенту та можливість самостійно визначати послідовність його опрацювання формують відчуття відповідальності за результати навчання та сприяють розвитку навичок саморегуляції.

Важливу роль відіграють також мобільні застосунки для вивчення іноземних мов, які дозволяють студентам самостійно визначати інтенсивність роботи, повторювати матеріал у зручний час і контролювати власний прогрес. У результаті навчальна діяльність поступово виходить за межі аудиторних занять і набуває безперервного характеру, що позитивно позначається на підтримці внутрішньої мотивації.

Наступним механізмом мотиваційного впливу цифрових інструментів у процесі іншомовної підготовки здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей є персоналізація освітньої траєкторії. Підкреслимо, що її сутність полягає в адаптації змісту, темпу, рівня складності та форм навчальної діяльності до індивідуальних потреб, освітніх запитів і мовної підготовки студентів. На думку Г. Шевчук, «формування й реалізація індивідуальних освітніх траєкторій – багатоплановий процес, що покликаний забезпечити розвиток самостійності та ініціативності студента, дати можливість найповнішої реалізації його особистісного та пізнавального потенціалу, допомогти набути

досвіду у виборі цілей, майбутньої діяльності, самостійної організації діяльності, самооцінки» [3, с. 57]. На відміну від традиційної організації навчання, орієнтованої переважно на уніфіковані вимоги до академічної групи, цифрове освітнє середовище створює можливості для побудови індивідуальної траєкторії оволодіння іноземною мовою. Реалізація персоналізованого підходу забезпечується завдяки використанню адаптивних можливостей систем управління навчанням, мобільних застосунків для вивчення мов та інструментів штучного інтелекту. Зокрема, платформи Duolingo, Busuu та Memrise використовують алгоритми адаптивного навчання, які враховують результати попередньої діяльності користувача та відповідно добирають навчальний контент, інтенсивність повторення матеріалу й рівень складності завдань. Це дозволяє підтримувати оптимальний баланс між складністю навчальної діяльності та реальними можливостями студента, що є важливою умовою збереження його мотивації.

Додаткові можливості персоналізації відкриває використання інструментів штучного інтелекту: платформи на основі штучного інтелекту (ChatGPT – генерування навчальних матеріалів, створення діалогів, пояснення граматики, розвиток письма та мовлення; Gemini – створення навчальних завдань, робота з текстами, мовна практика; Claude – аналіз текстів, редагування письмових робіт, пояснення мовних явищ; Talkpal – мовна практика з використанням штучного інтелекту; ELSA Speak – розвиток фонетичних навичок і вимови; Speak – тренування усного мовлення через діалогову взаємодію зі штучним інтелектом; ChatGPT – персональний мовний асистент). У цьому контексті формується ефект навчальної релевантності, коли зміст завдань максимально наближається до професійних інтересів і реальних комунікативних потреб студента. Це створює умови для індивідуалізованого навчання, що сприяє формуванню суб'єктної позиції здобувача освіти.

Важливо підкреслити, що цифрові інструменти не функціонують ізольовано, а утворюють систему взаємопов'язаних мотиваційних впливів. Так, поєднання гейміфікації та оперативного зворотного зв'язку забезпечує ефект швидкого емоційного підкріплення; інтеграція персоналізації та штучного інтелекту формує ефект навчальної релевантності; а комунікативні платформи у поєднанні з автентичним мовним середовищем створюють ефект професійної включеності.

Такий механізм мотиваційного впливу цифрових інструментів як *забезпечення оперативного зворотного зв'язку між результатами навчальної діяльності та їх усвідомленням здобувачем освіти* можливо реалізувати через тестові модулі системи Moodle, сервіси Google Forms, Kahoot!, Quizizz та Quizlet. На відміну від традиційних форм контролю, результати яких нерідко мають відкладений характер, цифрові інструменти автоматично обробляють результати виконаних завдань та забезпечують можливість миттєвого оцінювання навчальних досягнень. Такий підхід дозволяє оперативно виявляти прогалини у знаннях, здійснювати корекцію навчальних дій та визначати напрями подальшого вдосконалення іншомовної підготовки. Мотиваційний потенціал оперативного зворотного зв'язку полягає не лише у виконанні контролюючої функції. Важливого значення набуває можливість відстеження індивідуального прогресу, яка сприяє формуванню у студентів відчуття компетентності та усвідомлення власних досягнень. Регулярне отримання підтвердження позитивних результатів навчальної діяльності створює ситуацію успіху, підвищує впевненість у власних можливостях та стимулює подальшу пізнавальну активність. Крім того, цифрові засоби оцінювання забезпечують більшу прозорість навчального процесу, оскільки здобувачі освіти мають можливість не лише ознайомитися з підсумковим результатом, а й проаналізувати власні помилки та динаміку особистих досягнень. У контексті професійної іншомовної підготовки це сприяє розвитку рефлексивних умінь, навичок самооцінювання та саморегуляції навчальної діяльності, що є важливими передумовами підтримки стійкої внутрішньої мотивації до вивчення іноземної мови. Регулярна візуалізація прогресу посилює мотиваційний ефект за рахунок усвідомлення власної динаміки розвитку.

Ще одним механізмом мотиваційного впливу цифрових інструментів є *забезпечення високого рівня інтерактивності освітнього процесу*. Інтерактивність передбачає активну взаємодію здобувача освіти з навчальним контентом, викладачем та іншими учасниками освітнього процесу, що сприяє підвищенню рівня навчальної залученості та пізнавальної активності. У процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням інтерактивні форми роботи створюють умови для активного використання мовних знань у професійно орієнтованих навчальних ситуаціях, що сприяє усвідомленню практичної значущості іншомовної підготовки, підвищенню навчальної

залученості та формуванню стійкої мотивації до професійного використання іноземної мови. Реалізації зазначеного механізму сприяють такі цифрові інструменти, як Kahoot!, Quizizz, Wordwall та LearningApps, які дозволяють організовувати виконання навчальних завдань у форматі інтерактивної взаємодії. На відміну від традиційних форм контролю знань, використання зазначених ресурсів передбачає активну участь студентів у виконанні вправ, оперативне отримання результатів та можливість порівняння власних досягнень із попередніми результатами. Це сприяє підтриманню уваги, підвищенню зацікавленості навчальним матеріалом та створенню позитивного емоційного фону освітньої діяльності. У цьому випадку навчальна діяльність набуває характеру активного залучення, що зміщує акцент із пасивного засвоєння знань на діяльну участь.

Особливе місце серед мотиваційних можливостей цифрових інструментів посідає *геймізоване навчальне середовище*, реалізоване, зокрема, через платформи Classcraft, Duolingo, Quizizz, Wordwall, Edmodo, Nearpod, Lyricstraining, які забезпечують інтеграцію ігрових механік у навчальний процес. Його ключова особливість полягає у поєднанні емоційного підкріплення та навчальної цілеспрямованості, що дозволяє підтримувати тривалу навчальну активність.

Розглядаючи мотиваційні можливості цифрових інструментів, слід підкреслити їхнє вагоме місце у *створенні умов для розвитку професійної іншомовної комунікативної діяльності* здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей; їхню роль в *організації автентичної або наближеної до реальної професійної мовленнєвої взаємодії*, у межах якої іноземна мова використовується як засіб розв'язання професійних комунікативних завдань, а не лише як об'єкт навчального опрацювання. Реалізації цього механізму сприяють платформи відеозв'язку, зокрема Zoom, Microsoft Teams, Padlet та Flip, які забезпечують проведення дискусій, презентацій, дебатів і групових проєктів іноземною мовою в режимі реального часу. Такі форми роботи наближають навчальну діяльність до реальних ситуацій професійного та академічного спілкування, що підвищує усвідомлення практичної значущості мовної підготовки.

Додаткові можливості для формування автентичного професійно орієнтованого іншомовного середовища створюють цифрові платформи міжнародної освітньої співпраці, зокрема eTwinning

та European Schoolnet. Їх використання в процесі іншомовної підготовки майбутніх учителів-предметників забезпечує моделювання ситуацій професійного спілкування, участь у міжнародних освітніх проектах, аналіз сучасних педагогічних практик та розвиток здатності використовувати іноземну мову як засіб професійної взаємодії. Залучення здобувачів освіти до таких видів діяльності сприяє усвідомленню практичної значущості іншомовної компетентності та посиленню мотивації до її формування. Окреме місце серед цифрових засобів підтримки мотивації посідають інструменти штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, які розширюють можливості формування професійної іншомовної комунікативної компетентності здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей. Їх використання забезпечує моделювання професійно орієнтованих комунікативних ситуацій, пов'язаних із майбутньою діяльністю вчителя, зокрема обговорення педагогічних проблем, аналіз фахової інформації іноземною мовою, підготовку професійно орієнтованих повідомлень, участь у дискусіях та представлення власної позиції в іншомовному середовищі. Такий формат роботи сприяє усвідомленню практичної значущості володіння іноземною мовою, підвищує навчальну мотивацію та формує готовність майбутніх учителів-предметників використовувати іноземну мову як інструмент професійного й академічного спілкування.

На основі проведеного аналізу виокремлено модель трансформації мотивації здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей у процесі використання цифрових інструментів у вивченні іноземної мови. Початковий тип мотивації характеризується як зовнішньо зумовлений, ситуативний та переважно академічно-орієнтований, що визначається вимогами навчальної програми та оцінювальними процедурами. Цифрові інструменти створюють умови для трансформації мотиваційної структури здобувача освіти, що зумовлюється дією таких механізмів, як персоналізація навчання, оперативний зворотний зв'язок, гейміфікація, підвищення рівня автономії та включення в автентичну комунікацію. У результаті формується новий тип мотивації – внутрішньо детермінований, саморегульований та професійно орієнтований, який характеризується стійкістю, довготривалістю та усвідомленням практичної значущості іншомовної компетентності.

Матеріал представлений вище дозволяє розглядати цифрові інструменти як елементи єдиної

«мотиваційної цифрової екосистеми» професійної іншомовної підготовки, у межах якої LMS забезпечують автономію, штучний інтелект – інтелектуалізацію навчання, комунікаційні платформи – соціально-професійну комунікацію та взаємодію, а гейміфікація – емоційне підкріплення навчальної діяльності. Підкреслимо, що мотиваційна цифрова екосистема не є сукупністю ізольованих технологічних засобів, а функціонує як багаторівнева інтегрована система взаємопов'язаних компонентів, у межах якої кожен елемент виконує специфічну мотиваційну функцію та взаємодіє з іншими рівнями. Узагальнення визначених механізмів мотиваційного впливу цифрових інструментів дозволило розробити авторську структурно-функціональну модель мотиваційної цифрової екосистеми професійно орієнтованої іншомовної підготовки здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей.

Представлена модель містить три взаємопов'язані рівні: операційно-організаційний (LMS як базова інфраструктура управління навчанням), когнітивно-інтерактивний (AI-інструменти та адаптивні платформи, що забезпечують індивідуалізацію змісту й навчальну релевантність), а також соціально-комунікативний (платформи взаємодії та комунікації, що формують автентичне професійно орієнтоване іншомовне середовище). Взаємодія між рівнями має нелінійний характер і реалізується через механізми взаємного підсилення: зокрема, результати роботи в LMS можуть бути використані AI-інструментами для адаптації навчального контенту; комунікативна активність у зовнішніх платформах, у свою чергу, впливає на корекцію індивідуальних траєкторій навчання; а елементи гейміфікації інтегруються в усі рівні системи, забезпечуючи емоційне підкріплення навчальної діяльності. Таким чином, цифрова екосистема функціонує як динамічна мережа мотиваційних впливів, а не як сукупність окремих інструментів. Нижче графічно представимо авторську концепцію структурно-функціональної моделі мотиваційної цифрової екосистеми професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх учителів-предметників.

Висновки. Результати теоретичного дослідження засвідчили, що цифрові інструменти в професійно орієнтованій іншомовній підготовці функціонують як системний чинник, що створює умови для трансформації мотиваційної архітектури навчальної діяльності здобувачів

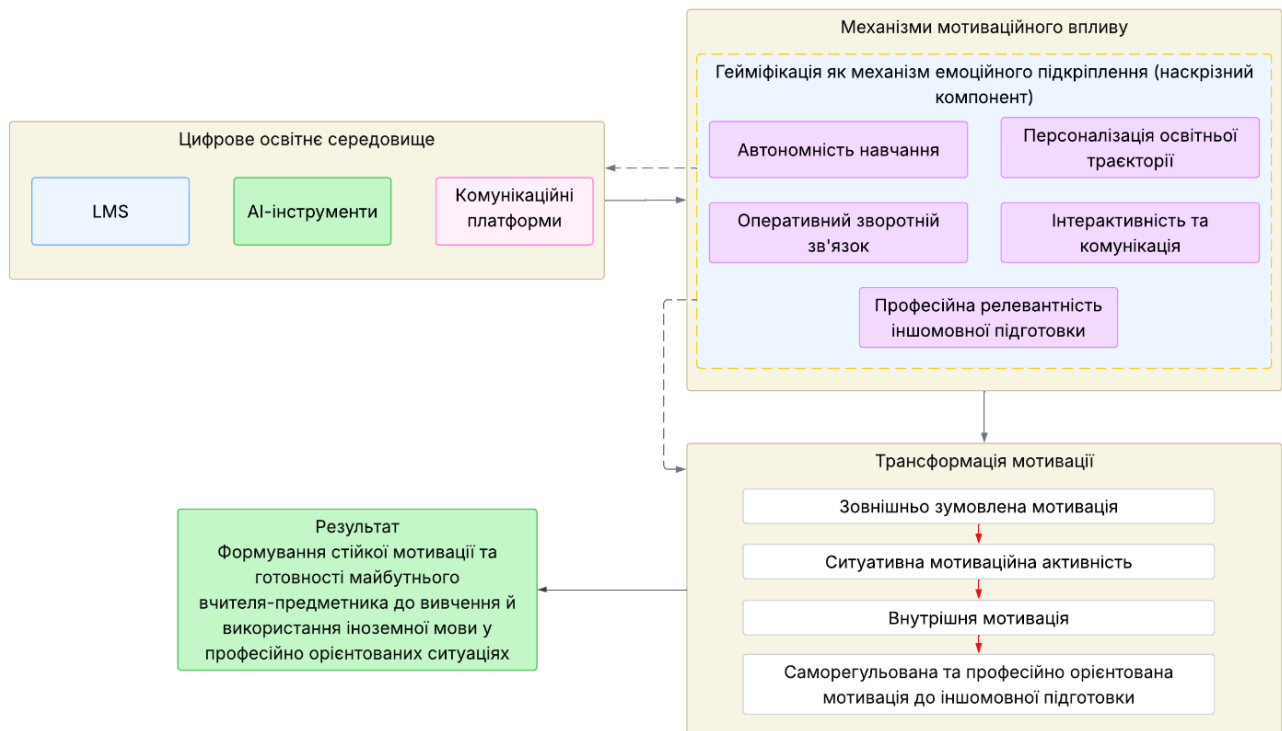


Рис. 1. Структурно-функціональна модель мотиваційної цифрової екосистеми професійно орієнтованої іноземної підготовки майбутніх учителів-предметників

педагогічної освіти предметних спеціальностей. Їхній вплив виходить за межі дидактичного забезпечення та проявляється у зміні характеру навчальної регуляції, структури мотиваційних доміант і способів організації навчальної взаємодії.

Визначено, що мотиваційний ефект цифрового середовища має інтегративну природу та формується внаслідок взаємодії різнорівневих компонентів освітньої системи, які забезпечують поєднання організаційної структурованості, когнітивної адаптації, соціальної взаємодії та емоційного підкріплення навчальної діяльності. Така взаємодія зумовлює синергетичний характер мотиваційного впливу. Обґрунтовано, що цифрові інструменти створюють умови для зміщення

мотиваційної регуляції від зовнішньо детермінованих і ситуативних форм до внутрішньо організованих, стійких та професійно орієнтованих. Це свідчить про потенційне зростання рівня автономії здобувача освіти та посилення його суб'єктної позиції в освітньому процесі.

Узагальнення визначених механізмів мотиваційного впливу цифрових інструментів дозволило розробити структурно-функціональну модель мотиваційної цифрової екосистеми професійно орієнтованої іноземної підготовки здобувачів педагогічної освіти предметних спеціальностей, у якій систематизовано взаємозв'язок між рівнями цифрового середовища, функціями цифрових засобів та механізмами підтримки навчальної мотивації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Климчук В., Горбунова В. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 108 с.
2. Мельничук О. Б., Пасічник Р. Ф., Вольнова Л. М. Психологія особистості : Хрестоматія : Навч. посіб./ О. Б. Мельничук, Р. Ф. Пасічник, Л. М. Вольнова та ін. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 532 с.
3. Шевчук Г. Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації. *Педагогічні науки*. 2021. №95. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-95-8>. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4437/3922> (дата звернення: 4.07.2026).
4. Al-Hoorie A. H., Dr. MacIntyre P. D. Contemporary Language Motivation Theory: 60 Years Since Gardner and Lambert (1959). *Multilingual Matters*, 2019. 368 p.
5. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. 1st Edition. *Worth Publishers*, 1997. 604 p.
6. Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. New York: Plenum Press, 1985. 367 p.

7. Dörnyei Z. Conceptualizing Motivation in Foreign-Language Learning. *Language Learning. A Journal of Research in Languages Studies*. 1990. Vol. 40, No. 1. P. 45–78.
8. Leontiev A. N. Activity, Consciousness, and Personality. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1978. URL: <https://lchc.ucsd.edu/mca/Paper/leontev/> (дата звернення: 7.07.2026).
9. Reinders H., Warschauer M., Thomas M. Contemporary Computer-Assisted Language Learning. Bloomsbury Academic, 2012. 417 p.
10. Schunk D. H. Self-Efficacy and Academic Motivation. *Educational Psychologist*. 1991. Vol. 26, No. 3–4. P. 207–231.
11. Stockwell G. Computer-Assisted Language Learning: Diversity in Research and Practice. Cambridge University Press, 2012. 229 p.
12. Ushioda E., Dörnyei Z. Teaching and Researching Motivation. 3rd Edition. Routledge, 2021. 295 p.
13. Weiner B. Human Motivation: Metaphors, Theories, and Research. 2nd Edition. SAGE Publications, Inc., 1992. 408 p.
14. Zimmerman B. J. Becoming a Self-Regulated Learner: An Overview. 2002. URL: <https://www.rhartshorne.com/fall-2012/eme6507-rh/cdisturco/eme6507-eportfolio/documents/zimmerman.pdf> (дата звернення: 12.07.2026).

Ананьян Е. Л., Нікітіна Н. П.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 15.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

